

boek- besprekingen

K. AIMILLER, P. LÖHR en M. MEYER,

Television and Young People, a Bibliography of International Literature 1969 - 1989.

München, K.G.Saur Verlag, 1989, 225 blz.

In de overzichtelijke bibliografie *Television and young people* worden in totaal 714 werken besproken die handelen over jongeren en televisie. De titels werden onderverdeeld in 12 hoofdstukken: bibliografieën en inleidende literatuur (1 & 2), de rol van televisie bij de algemene (3) en politieke socialisering (4) van jonge mensen, de invloed van televisie op het beeld dat jongeren hebben over de sociale realiteit en cognitieve verwerkingsprocessen (5), vrije tijd en mediagebruik (6), programma's voor jongeren (7), programma-voorkeuren van jongeren (8), effecten van reclame en mediacampagnes (9), geweld (10) en sex (11) op jongeren en tenslotte, opvoeding tot kritisch mediagebruik (12). Voor elk van de boeken worden de basisgegevens in dezelfde volgorde opgesomd. Achteraan vindt men zowel een index van auteurs als van bronnen, van kernwoorden en van landen, hetgeen van deze bibliografie een gebruiksvriendelijk naslagwerk maakt.

G.C.

A.L. HESTER en W.L.J. TO,
Journalisme et Tiers Monde, guide pratique.

Bruxelles, De Boeck, Editions Universitaires, 1989, 205 blz.

Zoals in de ondertitel van *Journalisme et Tiers Monde* te lezen staat gaat het

hier om een praktisch werk: wie dit doorgelezen heeft, kan bij wijze van spreken aan de slag als journalist in een derde-wereld-land. Naast meer algemene onderwerpen als de rol van journalisten in de derde wereld, hun specifieke problemen en de (onevenwichtige) informatiestroom in de wereld, bevat het boek hoofdstukken over hoe men delicate onderwerpen moet behandelen, hoe men informatie kan verzamelen, tips voor eenvoudig taalgebruik of voor de redactie van audiovisuele boodschappen. Het betreft een vertaling van het 'Handbook for Third World Journalists' (1987) van het Center for International Mass Communication Training and Research in Georgia (U.S.A.).

G.C.

R. PETERSSON,
Visuals for information, research and practice.

New Jersey, Educational Technology Publications, 1989, 315 blz.

De rol van beelden voor het overbrengen van informatie wordt steeds belangrijker. Pettersson laat de lezer kennismaken met *Visual message design*, het visueel verpakken van informatie, en de recente ontwikkelingen ter zake door de snelle evolutie op het vlak van de communicatietechnologie. In een eerste deel over 'communicatie' beschrijft hij hoe nieuwe media als video, teletekst, videotex, one-line en multimedia-databanken het belang van visuele boodschappen doen toenemen. Het tweede deel geeft een bondig overzicht van experimenten en studies over de perceptie en interpretatie van beel-

den. In het deel over 'literacy' gaat de auteur dieper in op de karakteristieken van de beeldtaal, haar functies, de verschillende betekenisniveaus en haar structuur. Tot slot biedt dit boek een praktische handleiding voor het ontwerpen van informatieve beelden met aandacht voor o.a. de inhoud, de grafische uitvoering, de context en het formaat. Een fascinerend boek.

G.C.

J. BRYANT en D. ZILLMANN,
Perspectives on Media Effects.
New Jersey, Lawrence Erlbaum Associates, 1986, 358 blz.

Over een onderwerp waarover al zoveel gepubliceerd is als de effecten van media, een nieuw boek schrijven en daarbij origineel uit de hoek komen, is een hele opgave. De redacteuren van *Perspectives on media effects* pogen dit te realiseren door de effecten thematisch te behandelen en door de hoofdstukken van de verschillende auteurs voldoende te laten spijzen met recente ontwikkelingen. Grote namen als George Gerbner, Samuel Ball, Larry Gross en maar liefst 25 andere auteurs (van overwegend Amerikaanse universiteiten en onderzoekscentra) schreven een bijdrage. Naast de 'traditionele' onderwerpen van het effectonderzoek die in het boek zijn opgenomen (de invloed van geweld, sex en stereotyperingen op televisie, de educatieve impact van televisie en de effecten op kinderen) is de bijdrage van de twee redacteuren over hoe het publiek omgaat met 'ontspanning' op televisie een van de originelere hoofdstukken.

G.C.

M. SLETERT, G. GERBNER en J. FISHER,

The information Gap: how computers and other communication technologies affect the social distribution of power.

New York, Oxford University Press, 1989, 232 blz.

The information gap werd eerder al gepubliceerd als het derde nummer van 'the Journal of Communication' (volume 39). In dit werk gaat men op zoek naar een antwoord op de vraag wie slachtoffer is van de informatiekloof (wie minder toegang heeft tot informatie en daar dus geen gebruik kan maken) en hoe de communicatietechnologie daar zelf toe bijdraagt of kan aan verhelpen. De sociale verdeling van nieuwe technologie, obstakels voor een evenwichtige informatiespreiding, technologische alternatieven voor de onevenwichtige informatieverdeling en hoe informatie-armoede tot stand komt, zijn de vier thema's waarin men de zeventien bijdragen van verschillende auteurs heeft ingedeeld. Het geheel is een boeiende stand van zaken in het onderzoek naar een nieuw sociaal fenomeen dat ongetwijfeld nog aan belang zal winnen.

G.C.

B.M. COMPAINE (Ed.),

Issues in new information technology.

New Jersey, Ablex Publishing Corporation, 1988, 309 blz.

Issues in new information technology is een bundeling van bijdragen die elk een specifiek probleem in verband met nieuwe informatietechnologie behandelen. Specifieke media die aan bod

komen zijn: videotex, video, computers en databanken. Opvallend hierbij is dat de auteurs vooral aandacht hebben voor niet-technologische aspecten: het gebrek aan regulering voor video of de politieke implicaties van videocassette-recorders, de informatiekloof, de nieuwe geletterdheid. Duidelijke illustraties en grafieken en de vele bibliografische verwijzingen beklemtonen de degelijkheid van deze reader.

G.C.

J.A. LENT

Mass communications in the Caribbean.

Ames-88Iowa, Iowa State University Press, 1990, 389 blz.

In *Mass communications in the Caribbean* verzamelde de auteur zowel historische als actuele gegevens over massamedia in de Caraïben. In het eerste deel van het boek beschrijft Lent voor de verschillende landen of eilandengroepen de geschreven en elektronische media aangevuld met enkele interessante topics of gevalstudies. In het tweede deel behandelt hij de media vanuit verschillende standpunten: informatietechnologie, ontwikkeling, onderzoeksproblemen, opvoeding en training, populaire cultuur en algemene trends. Het boek bevat een heel uitgebreide bibliografie en geeft de lezer een helder beeld van de media in de Caraïben zowel wat betreft politiek, persvrijheid en regeringscontrole, als van de buitenlandse inmenging en de technische en inhoudelijke afhankelijkheid.

G.C.

J. BECKER en T. SZECSKO (Ed.),
Europe speaks to Europe.
Oxford, Pergamon Press, 1989, 445 blz.

Europe speaks to Europe bevat de papers die op een internationale conferentie over 'International Information Flows between Eastern and Western Europe' zijn voorgedragen. De verschillende bijdragen gaan dieper in op de politieke, culturele, juridische en wetenschappelijke implicaties van de uitwisseling van data en tv-programma's tussen oost en west via media waaronder online databanken en (satelliet)televisie. Vanuit technisch en praktisch oogpunt werden ook de bestaande uitwisselingsprogramma's geanalyseerd en geëvalueerd.

De conferentie vond plaats in Arnoldshain, een dorpje nabij Frankfurt, in de lente van 1988, dus nog vóór de revolutionaire gebeurtenissen in het Oostblok die op de conferentie behandelde problematiek wel heel actueel maakten. Alleen daarom al een aanrader!

P.M.

E.-J. MESTMACKER, C. ENGEL,
K. GABRIEL-BRAUTIGAM,
M. HOFFMANN,

Der Einfluss des europäischen Gemeinschaftsrechts auf die deutsche Rundfunkordnung.

Baden-Baden, Nomos Verlagsgesellschaft, 1990, 128 blz.

Der Einfluss des europäischen Gemeinschaftsrechts auf die deutsche Rundfunkordnung is het 15de volume uit de reeks Law and Economics of International Telecommunications, waarin telkens een ander aspect uit de media- en telecommunicatieproblematiek wordt

belicht vanuit een economisch-juridisch standpunt. Deze keer worden de gevolgen en de implicaties van de EG-omroepverdrag van 3 oktober 1989 en de Conventie van de Raad van Europa van 16 maart 1989 voor de nationale, in casu Duitse, omroepwetgeving geanalyseerd. Ook wordt nagegaan in hoeverre dit nieuwe, supranationale omroepkader verenigbaar is met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Aansluitend wordt er ook een analyse voorgesteld van de omroepbeleid van Frankrijk en Groot-Brittannië. Hiermee schuiven de auteurs naar voren dat mediapolitiek nog steeds nationaal wordt bepaald.

P.M.

P. GERLACH,
Rundfunksystemstrukturen und Rezipientenegratifikationen in Kanada.
Frankfurt am Main, Peter Lang, 1990, 276 blz.

Het doctoraal proefschrift *Rundfunksystemstrukturen und Rezipientenegratifikationen in Kanada*, uit de reeks Europese Hochschulschriften, behandelt op historisch-systematische wijze de ontwikkeling, de structuren en de centrale probleemstellingen van het Canadese omroepstelsel. Tevens worden de motieven en de houdingen van Amerikaanse, Canadese en Duitse massacommunicatiestudenten vanuit de 'uses and gratifications approach' op empirische wijze vastgesteld en met elkaar vergeleken. Leiddraad bij dit alles is de vraag of er een samenhang bestaat tussen het voldoenings- en beloningspatroon van de recipiënten en de omroepstructuren. De auteur komt tot de ontstellende constatering dat niet

alleen het Canadese omroepsysteem naar het Amerikaanse is geëvolueerd, maar dat net hetzelfde is gebeurd met het behoefte- en beloningspatroon van de recipiënten. Kerngedachte van deze studie is dat behoeften o.a. door omgang met de media worden bepaald, en bijgevolg via politieke beslissingsprocessen stuurbaar zijn.

P.M.

N. FELDINGER,
Nachkriegsrundfunk in Österreich.
München, K G Sauer, 1990, 206 blz.

Zoals de titel aangeeft, wordt in de studie *Nachkriegsrundfunk in Österreich* (de totstandkoming van) de organisatiestructuur van het Oostenrijkse omroepsysteem geanalyseerd tijdens de periode 1938-1960. Kernidee daarbij is dat na de teruggave van de omroep door de bezettingsmachten, de Bondsregering de omroep opnieuw wilde organiseren volgens de centralistische structuur die reeds in 1938 werd vastgelegd, terwijl de verschillende Länder zelf verantwoordelijkheid wilden dragen voor de organisatie en de structuur van de omroep. Aandacht gaat vooral naar de rol die de vier bezettingsmachten hierbij hebben gespeeld.

P.M.

R. COLLINS,
Television : policy and culture.
Londen, Unwin Hyman, 1990, 276 blz.

Television : policy and culture bundelt een aantal essays over mediapolitiek, waarvan de meesten reeds eerder werden gepubliceerd in tal van overwegend Britse tijdschriften.

Deze essays bieden geen coherent geheel van theorieën of analysemodellen die aangeven hoe onderzoek naar mediabeleid dient te verlopen. Integendeel, elke essay doet een poging om het complexe samenspel van technologische, ideologische, politieke, culturele en economische factoren in het huidige tv-gebeuren te ontrafelen. Behandelde onderwerpen zijn: satelliettelevisie in Europa, programmastroom tussen de Verenigde Staten en Groot-Brittannië, omroep en nationale cultuur in Canada,...

P.M.

H. SCHAUGHNESSY en C. FUENTO COBO,
The cultural obligations of broadcasting.
Manchester, European Institute for the Media, 1990, 212 blz.

C.W. THOMSEN (Ed.),
Cultural transfer or American Imperialism? The impact of American Television programs on European television.
Heidelberg, Carl Winter Universitätsverlag, 1989, 254 blz.

Cultuur of Commercie. Dit is het thema dat aan de basis ligt van beide publicaties en dat menig auteur en/of wetenschapper inspireert bij het schrijven van een volgend tractaat over omroep. *The cultural obligations of broadcasting* tracht een bijdrage tot dit debat te leveren door een systematisch overzicht te geven van de in wetteksten, statuten, rechterlijke uitspraken en charters vastgelegde culturele verplichtingen die de omroepen in Europa dienen te vervullen. Niet alleen nationale omroepen

vullen. Niet alleen nationale omroepen komen aan bod, ook de culturele verplichtingen - of het gebrek hieraan - die gelden ten aanzien van supra- en transnationale omroepen worden vermeld.

Cultural transfer or American Imperialism bevat de referaten van de 'Third annual international conference of the german research council's special collaborative research program Aesthetics, Pragmatics and History of Television', gehouden 26 tot 28 oktober te Siegen. De verschillende bijdragen specificeren het thema 'cultuur-commercie' door het geografisch te situeren: de Verenigde Staten versus Europa. Rode draad doorheen het boek is dan ook de zoektocht naar de oorzaken en de gevolgen van het verdringen van de Europese cultuurproducten door de Amerikaanse bewustzijnsindustrie.

P.M.

J. SCHWARZE, I. GOVAERE, F. HELIN, B. VAN DEN BOSSCHE (Eds.),

The 1992 Challenge at National Level. Baden-Baden, Nomos Verlagsgesellschaft, 1989, 742 blz.

The 1992 challenge at national level is een bundeling van de rapporten die werden opgesteld in het kader van een onderzoek dat werd gerealiseerd door een samenwerkingsverband tussen universiteiten en onderzoekscentra uit de verschillende EG-lidstaten naar de realisatie en de implementatie van het 'interne markt' programma op nationaal niveau. Naast een algemeen overzicht van de implementatie van het 1992 Programma door de respectieve nationale overheden, bieden deze rap-

porten ook een drietal case studies waarbij de reactie van de nationale overheden t.o.v. drie EG-richtlijnen werd geanalyseerd. De bijdragen voor België zijn van de hand van prof. J.-V. Louis en prof. J. Stuyck.

P.M.

T. HEIDEL,
Verfassungsfragen der Finanzierung von Privatfunk durch Werbung. Baden-Baden, Nomos Verlagsgesellschaft, 1988, 370 blz.

In Verfassungsfragen der Finanzierung von Privatfunk durch Werbung tracht Heidelberg te achterhalen welke invloed en welke rol reclame als financieringsbron van de private omroep speelt: wat zijn de gevolgen voor de organisatie van de omroep, welke zijn de uitwerkingen voor de andere media,... Na dieper te zijn ingegaan op de wettelijke reclamevoorschriften, poogt hij de grondwettelijke omroepvrijheid te verzoenen met het financieren van de omroep via reclame. Tot slot geeft de auteur een overzicht van de reclameregulering in de verschillende Länder met daarbij aansluitend een praktischevaluatie. Aangezien het hier gaat om een doctoraatssthesi, is het gehele werk ondersteund met een zeer uitgebreide bibliografie en met verdere verwijzingen.

P.M.

N. GARNHAM,
Capitalism and Communication. Londen, Sage Publications, 1990, 216 blz.

Capitalism and Communication bevat een aantal - reeds eerder gepubliceerde - essays die allen vanuit een poli-

tiek-economisch standpunt de massacommunicatie trachten te analyseren. Centraal staan twee vragen : wat zijn de meest geschikte vormen van overheidsinterventie onder de huidige economische en politieke omstandigheden, en wat moeten mediastudies onderzoeken en waarom ? Volgens de auteur biedt slechts de marxistische politieke economie uitkomst om de complexe interactie tussen economie en politiek ten aanzien van communicatie en media in de kapitalistische maatschappij te begrijpen.

Vooraf de verweving van theoretische reflectie en empirische case studies maken dit boek boeiend en aangenaam om lezen.

P.M.

D.R. BROWNE,
Comparing broadcast systems. The experience of six industrialized countries.

Ames, Iowa State University Press, 1989, 447 blz.

In het eerste en laatste hoofdstuk van *Comparing broadcast systems* onderzoekt de auteur de wijze waarop omroepsystemen met elkaar kunnen worden vergeleken, wat zulke vergelijkingen aan het licht brengen en wat nu precies nodig is om te kunnen spreken van een 'ideaal' omroepbestel. In de tussentijdse hoofdstukken worden de omroepen van zes geïndustrialiseerde landen besproken en met elkaar vergeleken. Het gaat hier over Frankrijk, Nederland, - toen nog - Oost- en West-Duitsland, de Sovjet-Unie en Japan. Deze landen werden geselecteerd op basis van de invloed die hun omroep-

systeem heeft gehad of nog heeft op andere omroepsystemen, 'ongewone' benaderingen van de media en de - in de Verenigde Staten bestaande - schaarste aan informatie over deze landen.

Het is de uiteindelijke bedoeling van de auteur dat de lezers - in dit geval zullen dat voornamelijk Amerikaanse communicatiestudenten zijn - gaan nadenken over wat omroep nu in feite was, is en kan zijn : een denkoefening dat dit boek zeker waar maakt.

P.M.